

บทบาทของหัวหน้าส่วนการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด  
ในภาคใต้



นายสมศักดิ์ ปรีวัชรากุล

005310

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต  
แผนกวิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

ROLES OF THE EDUCATION DIVISION CHIEF OF THE PROVINCIAL  
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN THE SOUTHERN REGION



Mr. Somsak Parivatcharakul

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements  
for the Degree of Master of Education  
Department of Educational Administration  
Graduate School  
Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์                    บทบาทของหัวหน้าส่วนการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้  
โดย    นายสมศักดิ์ ปรีวัชรากุล  
แผนกวิชา                                บริหารการศึกษา  
อาจารย์ที่ปรึกษา                        ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราภุคย์  
    อาจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์

---

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง  
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท



.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย กัญทิเมธ)

.....กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราภุคย์)

.....กรรมการ  
(อาจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

.....กรรมการ  
(อาจารย์ ดร. ณรงค์ บุญมี)



บริหารงานวิชาการ และการบริหารงานธุรการ การเงินและการให้บริการ นอกจากนี้ยังมีผลสรุปการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มประชากรที่มีต่อการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวของหัวหน้าส่วนการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปเป็นจำนวน 141 ฉบับ และได้รับคืน 122 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.82 การวิเคราะห์ข้อมูลนี้ใช้วิธีเปรียบเทียบค่าร้อยละ (  $\bar{X}$  ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( S.D. )

### ผลการวิจัย

จากการวิจัยการปฏิบัติงานบริหารการศึกษา ซึ่งมีงานทั้งหมด 4 ประเภท ตามความเห็นของกลุ่มปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนการศึกษา และหัวหน้าหมวดการศึกษา นั้น เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่า หัวหน้าส่วนการศึกษาได้ปฏิบัติงานการบริหารงานบุคคลมาเป็นอันดับหนึ่ง

เรื่อง การมีความสัมพันธ์กับชุมชน ตามความเห็นของกลุ่มปลัดจังหวัดและกลุ่มหัวหน้าหมวดการศึกษา เห็นว่า หัวหน้าส่วนการศึกษาได้ปฏิบัติเรื่องนี้มากเป็นอันดับสอง แต่กลุ่มหัวหน้าส่วนการศึกษาเห็นว่า คนได้ปฏิบัติเรื่องนี้เป็นอันดับสาม อย่างไรก็ตามจากค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม โดยส่วนรวมแล้วเห็นว่า หัวหน้าส่วนการศึกษามีบทบาทในด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก

สำหรับการบริหารงานวิชาการ ตามความเห็นของปลัดจังหวัดเห็นว่า หัวหน้าส่วนการศึกษาได้ปฏิบัติงานเรื่องนี้มากเป็นอันดับสาม ส่วนกลุ่มหัวหน้าส่วนการศึกษาเห็นว่าหัวหน้าส่วนการศึกษาได้ปฏิบัติเรื่องนี้เป็นอันดับสอง แต่กลุ่มหัวหน้าหมวดการศึกษาเห็นว่าหัวหน้าส่วนการศึกษาได้ปฏิบัติเรื่องนี้เป็นอันดับสุดท้าย จากผลสรุป ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยส่วนรวมของประชากรทั้ง 3 กลุ่มแล้วเห็นว่า หัวหน้าส่วนการศึกษามีบทบาทในการบริหารงานวิชาการอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก

ส่วนเรื่องการบริหารงานธุรการ การเงิน และการให้บริการ ตามความเห็นของ  
กลุ่มปลัดจังหวัด และกลุ่มหัวหน้าส่วนการศึกษาเห็นว่า หัวหน้าส่วนการศึกษาได้ปฏิบัติเรื่องนี้  
เป็นอันดับสุดท้าย แต่กลุ่มหัวหน้าหมวดการศึกษาเห็นว่า หัวหน้าส่วนการศึกษาได้ปฏิบัติเรื่อง  
นี้มากเป็นอันดับสาม แต่จากค่าเฉลี่ยโดยส่วนรวมของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า หัวหน้า  
ส่วนการศึกษามีบทบาทในการบริหารงานธุรการ การเงิน และการให้บริการอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้าง  
มากเช่นเดียวกัน



ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title            Roles of the Education Division Chief of the  
                                 Provincial Administrative Organization in the  
                                 Southern Region.

Name                      Mr. Somsak Parivatcharakul.

Thesis Advisors        Asst. Prof. Noppongs Bunyajitradulya.  
                                 Mrs. Valairat Boonswasdi.

Department            Educational Administration.

Academic Year         1977

ABSTRACT

The Purposes of this research are as follows :

1. To study the roles and tasks of the Educational Division Chief of the Provincial Administrative Organization in the Southern Region, which concern the community relations, personnel administration, academic administration, and administration of the office, finances and public services. These tasks were studied by means of comparison of the opinions of the Assistant Governors, the Education Division Chief and the Chief of Amphur Educational Sections.

2. To study the problems and obstacles in carrying out the Educational Division Chiefs' tasks.

### Procedures :

The instruments used in this research consisted of documents, books, reports concerned, and the questionnaire to be answered by three groups of the population ; Assistant Governors, Chiefs of the Provincial Educational Division and Chiefs of Amphur Educational Sections. The questionnaire covered all four educational administrative tasks : community relations, personnel administration, academic administration, the administration of the office, finances and public services. A total of 122 questionnaires out of 141 copies were returned, or 85.82 percent. The statistical methods used in the research were percentage, mean comparison and standard deviation.

### Findings :

The findings concerning the performance of educational administrative tasks, according to the opinions of the three groups of respondents, by the order of priority, were as follows.

The three groups of the population agreed that the Chiefs of the Provincial Educational Division had paid the most attention in the area of personnel administration.

The Assistant Governors and the Chiefs of the Amphur Educational Sections agreed that the Chiefs of the Provincial Educational Division gave the second priority to the task of Community relation, but the Chiefs of the Provincial Educational



Division gave this task the third priority. However all of them agreed that they had performed their duties at more than a fair level.

The Assistant Governors thought that the Chiefs of the Provincial Educational Division performed the task of academic administration as the third priority, while the Chiefs of the Provincial Educational Division gave this task second priority. The Chiefs of the Amphur Educational Sections on the other hand, thought that the Chiefs of Provincial Educational Division gave this task the last priority. However, all of them agreed that they had done their work at a fair level.

As for the task of office, finances and public services management, the Assistant Governors and the Chiefs of the Amphur Educational Sections agreed that the Chiefs of the Provincial Educational Division performed this task as the last priority, but the Chiefs of the Provincial Educational Division performed this task as the third priority. However, all three groups of the population agreed that the Chiefs of the Provincial Educational Division performed this task at more than a fair level.



๕

### กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาและช่วยเหลือ  
จากผู้ช่วยศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราคลย์ อาจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ซึ่ง เป็น  
อาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย คันติเมธ  
และอาจารย์ ดร.ณรงค์ บุญมี ที่ให้คำปรึกษาในการทำโครงร่างวิทยานิพนธ์และแบบ  
สอบถาม อธิบดีกรมการปกครอง ที่กรุณาออกหนังสือขอความร่วมมือ ตลอดจน ปลัด-  
จังหวัด หัวหน้าส่วนการศึกษา และหัวหน้าหมวดการศึกษาของจังหวัดในภาคใต้ ที่  
กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและให้ความเห็น เกี่ยวกับการบริหารงาน  
การศึกษาของหัวหน้าส่วนการศึกษา และนอกจากนี้ขอขอบคุณ คุณเกษม กุศลามิตี  
ครูใหญ่โรงเรียนบ้านทุ่งคา " บุษบขจรประชาอาสา " อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัด  
ภูเก็ต คุณอมรรัตน์ กุศลามิตี ที่ให้ความช่วยเหลือ และเฉพาะอย่างยิ่ง คุณเพ็ญพร  
ปรีวัชรากุล ที่ให้กำลังใจ ความช่วยเหลือและสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัย  
ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณผู้ที่กล่าวนามมาแล้วทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นายสมศักดิ์ ปรีวัชรากุล

ศูนย์วิจัยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	ช
กิตติกรรมประกาศ .....	ญ
รายการตารางประกอบ .....	ท
รายการรูปประกอบ .....	ถ
บทที่	
1    บทนำ .....	1
ความเป็นมาของปัญหา .....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย .....	7
ขอบเขตของการวิจัย .....	7
ข้อจำกัดของการวิจัย .....	8
นิยามของคำที่ใช้ในการวิจัย .....	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย .....	10
วิธีดำเนินการวิจัย .....	10
ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล .....	11
2    เอกสารอ้างอิงและงานวิจัย .....	13
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกับการจัดการศึกษาประชาบาล .....	14
นโยบายการจัดการศึกษาประชาบาล .....	16
กระทรวงศึกษาธิการและการศึกษาประชาบาล .....	19
กองการศึกษาประชาบาล .....	21



	ครูสภากับการศึกษาประชาบาล .....	23
	การแต่งตั้งผู้บริหารการศึกษาของส่วนการศึกษา .....	28
	งานในหน้าที่ของหัวหน้าส่วนการศึกษา .....	32
	บทบาทของหัวหน้าส่วนการศึกษา .....	34
	บทบาทในด้านการมีความสัมพันธ์กับชุมชน .....	40
	บทบาทในด้านการบริหารงานบุคคล .....	49
	บทบาทในด้านการบริหารงานวิชาการ .....	63
	บทบาทในด้านการบริหารงานธุรการ การเงิน และการให้บริการ .....	67
3	วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล .....	72
	วิธีดำเนินการวิจัย .....	72
	ประชากร .....	72
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	74
	การสร้างแบบสอบถาม .....	75
	การเก็บรวบรวมข้อมูล .....	77
	การเสนอและการวิเคราะห์ข้อมูล .....	78
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล .....	78
4	การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	80
	ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว .....	80
	ตอนที่ 2 การวิเคราะห์งานบริหารการศึกษา .....	88
	— การมีความสัมพันธ์กับชุมชน .....	88
	— การบริหารงานบุคคล .....	98
	— การบริหารงานวิชาการ .....	113
	— การบริหารงานธุรการ การเงิน และการให้บริการ ..	128

บทที่	หน้า
— แสดงลำดับการปฏิบัติงานบริหารการศึกษา .....	138
ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานการศึกษา ...	140
— กลุ่มปลัดจังหวัด .....	140
— กลุ่มหัวหน้าส่วนการศึกษา .....	141
— กลุ่มหัวหน้าหมวดการศึกษา .....	143
5   สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ .....	146
วัตถุประสงค์ของการวิจัย .....	146
วิธีดำเนินการวิจัย .....	146
การเก็บรวบรวมข้อมูล .....	147
การวิเคราะห์ข้อมูล .....	147
สรุปผลการวิจัย .....	148
อภิปราย .....	153
ข้อเสนอแนะ .....	157
บรรณานุกรม .....	158
ภาคผนวก .....	165
ประวัติ .....	184

ศูนย์วิจัยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม .....	73
2	แสดงจำนวนข้อ และลักษณะความสำคัญในงานแต่ละประเภทของแบบ สอบถาม .....	76
3	แสดงจำนวนแบบสอบที่ได้รับคืน .....	77
4	กลุ่มประชากรจำแนกตามอายุ .....	81
5	กลุ่มประชากรจำแนกตามอายุราชการ .....	82
6	กลุ่มประชากรจำแนกตามสภาพการ สมรส .....	84
7	กลุ่มประชากรจำแนกตามวุฒิการศึกษา .....	85
8	กลุ่มประชากรจำแนกตามเวลาในการดำรงตำแหน่ง .....	86
9	กลุ่มประชากรจำแนกตามจำนวนครั้งในการฝึกอบรมพิเศษด้านการบริ- หารการศึกษา .....	87
10	ความคิดเห็นที่มีต่อการมีความสัมพันธ์กับชุมชน .....	89
11	ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานบุคคล .....	99
12	ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ .....	114
13	ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานธุรการ การเงิน และการให้บริการ	129
14	แสดงลำดับการปฏิบัติงานบริหารการศึกษาของหัวหน้าส่วนการศึกษา	139

## รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่		หน้า
1	การแบ่งส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด .....	26
2	การบริหารการศึกษาประชาบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด..	27



ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย